

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 38.

ANUL X.

Sibiiș. 13. Maiș. 1862.

Телеграма есе де доз ори пе септе-
мври : Жоа ши Дзминска. — Презме-
рациеа сече дн Сивш ла еспедитра
фоеи; пе асар ла ч. р. поще, кз
вани гата, прип скрисори франкате,
адресате котре еспедитр. Презид
президентии пентр Сивш есте пе
ан 7. ф. в. а. еар пе о жметате де ан
3. ф. 50. кр. Пентрчелелате пурш
але Трансилвании ши пентр провин-

челе дн Монархи пе ан 8. ф. в. а.
еар пе о жметате де ан 4. ф. в. а.
Пентрш прич. ши дер стрине пе ан
12. ф. пе 1/2 ан 6. ф. в. а.
Исерателе се плтеск пентр
лнтале бр кз 7. кр. шрл
кз лтере мш, пентр а доза бр
кз 5 1/4 кр. ши пентр а треа рендире
кз 3 1/2 кр. в. а.

МЕМОРИАЛЪ,

привиторш ла рогалистии, че снтъ а се конкитма ла диета чеа
маи де апропе а Трансилванеи.

(Зрмаре.)

Ншмерш ротшилоръ дн Ардеалъ, дшпъ конскрипциеа офи-
циалъ чеа маи пбъ, свтрагндъ челеа патръ пурш анексате
кз Унгариа фаче песте 1.150,000 сфлете, алъ магарилоръ
ши секшилоръ ла оалтъ кз чеа маи пциш де жметате, ад.
500,000, чела алъ сасилоръ 120,000, прип зрмаре камъ 1/6
астфелиъ, лнкътъ дкъ пропорциеа националь а поцларизиеш
о лзмтъ де 6 ротшил, 3 магаро-секш ши 1 сасъ, ачеста се
фаче ведератъ кз фаворе пентр магаро-секш.

Че привесче ла проприетатеа де пшмтъ, пе лзмтъ воиъ а
фаче зршторилъ компятъ:

Трансилваниа дшпъ дателе катастрале официале аре о свпра-
фашъ де 1054 миле пштрате. Де ач треъе съ се свтра-
ла маи зптш 227 миле пштрате ка пшмтъ кз тотълъ стерш,
решне даръ пшмтъ продктивъ де 827 миле пштрате. Дин-
тр'ачеста се десгрешъ ка пшмтъ колониалъ ши се еливеръ
162 милерш пштрате прип зрмаре решне ка пшмтъ алодиалъ
дн тотъ деара 665 миле пштрате.

Де ач треъе съ се свтрагъ пдвриле ши пшмтше кз 447
миле пштрате, пентр кз ачестеа дн парте фкъ вшврш фиска-
ле сеш ерариале ши прип зрмаре пзсе потъ аншера ниш знеи
динтре нацишле цереш; парте формезъ еле проприетатеа ко-
мшелорш ши а алторъ корпорациш, ла каре ротшилшви лнкъ и
компете вш дрентъ пропорционатъ, парте снтъ еле о пропри-
етате комшъ фкъ не шпурдъ а фостилоръ домни де пшмтъ
ши а свшшилоръ лоръ; — пе ктъ лпсъ се афл пшмтъ де ка-
тегориа ачеста днтр'о месъръ не псешпатъ дшпуритъ днтр
фостии домни ши свшшил лоръ, апои партеа попорълш прекш-
пшесче кз а са дн тотъ касълъ пе чеа а домшилор де пшмтъ.

Аша даръ решне алодиъ жвратъ магаро-секшш, сасъ ши
ротшилъ де 218 миле пштрате. Алодиалъ пе фндълъ рецш, дн
каре ротшилоръ еаръ ле компете о парте, фаче 30 миле
пштрате.

Алодиалъ секшш, дн каре вше ши пе партеа романилоръ о
парте лпсешпатъ, фаче 20 миле.

Дн зршъ Алодиалъ фостилоръ гршциари де ротшил, каре е
днтреш ротшелскъ фаче 17 миле пштрате.

Деш, дкъ ачестеа деосевите алодие де 67 миле пштрате се
вор свтраче дела алодиалъ тоталъ де 218 миле пштрате, ре-
шне ка алодиъ новилитарш 151 миле пштрате.

Дн ачестеа дате ктъ се пбсе де секре, лзмндъ дн кш-
пшпире пропорциеа пшмеркъ а националитшилоръ, се пбте кз
дешълъ аквратешъ ерш проприетатеа де пшмтъ а знеи фие-
кзреш днтр националитшш, адекъ:

I. Че привесче пе нациеа ротшил, дшпъ че

a) е дн депере копосктъ, кшкъ жметатеа прекшпшпито-
ре а новилитей асаръ де пшмтълъ секшелскъ се пине де наци-
еа ротшил, кз тоте, кз ачеста жметате дн тотъ днтшпла-
реа е маи свшпире посешпатъ дектъ новилитей магарш, аша
дн алодиалъ новилитарш де 151 миле пштрате претиндемъ пе-
маи 1/3 пентр новилитей ротшил кз 51 миле пштрате.

b) дн пшмтълъ секшелскъ, знде элементълъ ротшил дн
знде скаше е ктъ де вше репрезентатъ, компятълъ пентр
ротшил пшмаи 1/3 кз 4 миле пштрате.

c) дн фндълъ рецш, знде, дшпъ кшмъ се очие, попоршеа
ротшил превалезъ кз пшмтъ ши аре ши проприетате вшшшоръ,
дн тотъ касълъ лпсъ маи пциш дектъ сасш, претиндемъ е-
ршш 2/3 кз 12 миле пштрате,

d) дн фоста границъ ротшил, тотъ кз 17 миле пштрате.

Дн фине дн пшмтълъ колониалъ десърчинатъ де 162 ми-
ле пштрате, пе лшгъ компровата днпрежваре, кшкъ ротшил
фкъ департе песте 1/5 а свшшилоръ де маи пшнте (юващ)
ши магарии ши алш свшшил а пропорциеа пз аеа пшмтъ маи
пшлтъ зрварилъ ла мшш, пентр ротшил пшмаи чеа маи пш-
циш ка 1/3 кз 128 миле пштрате.

Прип зрмаре проприетатеа ротшил дн Арделъ — пре шшоръ
комштатъ, фаче ка ла 212 миле пштрате.

II. Че привесче пе магаро-секшш, дкъ лзмтъ

a) партеа лоръ дн алодиалъ новилитарш дн комитате кз 2/3,
адекъ 100 миле пштрате

b) алодиалъ секшелскъ кз 1/5 адекъ 16 миле пштрате

c) дн пшмтълъ десърчинатъ 18 миле пштрате аша ресълъ
днтреш лоръ проприетате де пшмтъ ла 134 миле пштрате.

III. Дн фине, че атинче пе сасш, дкъ пентр дшшш лзмтъ

a) дн алодиалъ сьселскъ 3/5 кз 18 миле пштрате,

b) дн пшмтълъ колониалъ тотъ рестаца кз 16 миле пш-
трате, аръ венш днтреш лоръ проприетате де пшмтъ, вшш-
шоръ калкълатъ, потатъ кз чифра де 34 миле пштрате; де зн-
де даръ ши пропорциеа де проприетате саршш ресълтезъ
камъ тотъ аша, ка ши пропорциеа попорацшней, адекъ ка 6
ла 3 1/2 ши ла 1.

Де алтштреа ориктъ ресеш пропорциеа ачеста де про-
приетате маи нешвориторе пентр элементълъ ромшш, тотшш
скъзешментълъ ачеста се лшкаркъ ши се свшлесче кз пшлтъ
маи вертосъ прип факторълъ чеш маи импортантъ ши маи деци-
дшторш, адекъ прип месъра чеа лпсешпатъ маи шаре, дн каре
нациеа ротшил ia парте ла саршшеле пшвлече; неа че
се vede дешълъ де кшрш дн зрштореша конфронтаре де дате.

Пентр а. 1861 са калкълат ка конпривциеш дшреш пентр
Ардеалъ:

a) 1,429,995 фл. конпривциеш пе пшмтъ;

b) 325,137 фл. конпривциеш пе касе;

c) 238,800 фл. конпривциеш пе веншри ши

d) 1.680,000 фл. конпривциеш пе капъ; аша даръ ла
олатъ 3,673,932 фл.

Дн сшма ачеста дшпъ пропорциеа националь ши а по-
порацшней пе ротшил каде апропе ла 2 1/3 милиоане, пе ма-
гаро-секшш аша 1 милионъ, пе сасш чеа песте 300 мш
фл. м. а. (Ва зрмаш.)

Sibiu 5 Mai. Ni este cunoscutu câte tuturo u, ca Inal-
tulu Guvernu alu tierrei au postitu pe Ordinariatele romane
sa'si de parere in privinti'a trecerei cartiloru si jurnaleloru
romane estranee in patri'a noastra. Dupa cumu intieleseramu
din isyvoru siguru, Eselenti'a S'a Parintele Episcopu Andrei u
B. de Si agun a, 'si dede opiniunea despre aceast'a in chi-
pulu urmatoriu:

Ponderositatea obiectului din inaltulu decretu guvernialu
din 12 Februaru a. c. Nru 1680, carele ceru dela mine o
prejudicare matura, precumu si absentia mea de noue septem-
mani din resiedentia'mi, cumai acumu 'mi iarta de a-mi da o-
pin'unea in privinti'a mesuriloru, ce aru ave a se observâ
spre venitoriu pentru trecerea cartiloru si a jurnaleloru ro-
mane din tieri straine, si cu deosebire pentru pres'a din
Principatele romane vecine. —

Mainainte de a me lasâ in meritulu obiectului de pressa,
debue se premitu constatarea acelu adeveru, ca adeca natiu-
nea romana, câ hristiani si câ cetateni, totu-de-una au do-
cumentatu credinti'a si alipirea sa catra Tronul si Patria si
pentru aceea au sciutu, si seie ea si asta-di a inimici si a sfar-

mai sagetile cele ascutite ale clevelorului, cu cari inimicii nu-mai inceteada a o aduce in prepusu la Regimu, imputandui Dacoromanismulu. Inse natiunea romana despretiuesce aceste inegriri, le combate in jurnale, si sporesce in credinta si alipirea sa catra Imperatu si patria, pre carea ea incepe sa atunei o au pastratu neintinata, candu Principii ardeleni cu verva de feru au supusu pre romanulu jugului celui desuferitu alu feudalismului, candu Principii ardeleni goneau religiunea strabunilor lor, si faceau consciintei lor sila; candu era crima a fi romanu, si numele si religiunea lor erau obiecte de batjocura si in sfersitu, candu principii ardeleni confiscau mosiile metropolitane, eparchiale, monastiresci si parochiale, era pre Archierei, Preoti si calugari i maltratau; cu catu dara mai multu nu iubesc natiunea romana astadi pre Imperatulu si patri'a sa, si le este loru credincioasa, candu bisericesce si politicesce ea este egalul indreptatita cu celelalte popore hristiane din patria?

Acestu adeveru lu precunoasca intraga Europa civilisata, si Regimulu Imperatescu n'are nici unu temeiu alu trage la indoiala, prin urmare n'are temeiu a pune vre o suspitiune seu nisce mesuri extraordinarie asupra scrierilor romane patriotice, seu si straine.

Acestea lasandule inainte, me intorc la obiectulu susu laudatului decretu guvernialu, si mi iau voia a me descoperi intr'acolo: ca cartile si jurnalele in genere luanduse, suntu de felurite categorii, cari se vedu din inscriptiunile si programele lor, si ca categoriile acestea felurite ale cartilor si jurnalelor, nu potu cadea sub unulu si acelu-asiu tractamentu alu statului, ci mesurile luate au de a se defige dupa categori'a cartilor si jurnalelor asia, incatu d. e. cartile si jurnalele bisericesci, seientifice, scolari, economice, istorice si altele acestoru asemine, nu se potu pune sub unu tractamentu cu cele de cuprinsu politicu, pentruca religiositatea si sciintia nu potu fi nici candu prejudeciose pentru statu, ci politica reu socotita este dupa insasi natura si condemnabila.

Convingerea acesta a mea nunumai nu vatama legea cardinala a patriei nostre constitutionale, carea garanteada cetatienololu sei libertatea bine intiealasa, si egal'a indreptatire politica, confesionala si nationala, precumu si desvoltarea acestoru doue momente din urma, — ci inca se pote cu totu dreptulu socoti ca unu eflussu din aceeasi.

De aci urmeada naturalmente, ca dispositiunile antimartiali despre press'a romana interna si estranea, luate pentru censurarea si oprirea cartilololu si jurnaleloru romane, asta-di nu se mai potu sustiene in valoare, caci atatu religiunea ort. orientala catu si natiunea romana suntu recepte, si caci tocma aceasta inpregiurare au inbarbatatu pre Ierarchi'a bisericesca de religiunea ort. orientala de a lucra neobositu pe campulu religiositatei si alu moralitatei, ce ei pene la 1848 nu i au fostu iertatu; asijderea totu aceeasi inprejurare au indemnatu pre inteligentii romani din patria, de a forma o Asociatiune pentru literatur'a ramana si cultur'a poporulu romanu, careia Regimulu Innaltu a binevoitu ai da aprobarea sa, si totu deodata ai concede, ca aceasta asociatiune se pote avea si membrii din tieri straine. —

Altumintrelea sta dupa parerea mea treaba cu cartile si jurnalele de cuprinsu politicu.

Inse eu si inprivintia aceast'a purcedu din acea convictiune, ca si intre aceste debue se se face deosebire dupa cuprinsulu si program'a, ce ele representa. Si fiindca la noi press'a este libera si regulata prin lege, despre o parte, era despre alta, si aceasta o marturisescu cu durere, starea politica la noi inca nu s'au mai limpeditu, de unde apoiu provine, ca atatu in carti si jurnale patriotice, catu si estranee se gasescu pareri diferite despre unulu si acelu-asiu obiectu politicu, si autorulu nu-mai atunci se trage la responsabilitate, si fof'a lui se opresce, deca au aretatu tendintie malitiose, resturnatorie de pacea publica si legala, tendintie revolutionarie: pentru aceea mi iau voia de a da parerea mea in privintia aceast'a intracolo: ca Innaltulu Guvernu sa binevoiasca a statornici mesurile sale fatie cu cartile si jurnalele romane, estranee de cuprinsu politicu pe baza acumu espuseloru inprejurari, cu atatu mai multu, deorece e si cunoscutu, ca de si cartile si jurnalele politice patriotice prosequenza diferitele tendintie, si de si ele se unescu in principiu, a innainta binele patriei comune, daru in forma si esecutare se deosebescu intre sine, de unde apoiu unele se dicu centralistice, altele federalistice: totusiu Innaltulu Regimulu concede liber'a descoperire, pene candu nu vatama legile statatorie in vigore si privitorie la interesulu individualitatei patriei, si la interesulu majestaticu si dinasticu.

Prescurtu opiniunea mea este, ca Innaltulu Regimu se tracteie cartile si jurnalele romane estranee dupa aceleasi mesuri preventive, cari le au prefistu pentru cartile si jurnalele estranee de alte limbi; si me rogu, ca Innaltulu celu-asiu se bine voiasca a me incunosciatia la timpululu seu despre mesurile luate in privintia cartiloru si jurnaleloru romane estranee, spre indreptarea mea, de carea am debuina si ca Presiedintele Asociatiunei ardeleni pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu.

Сивий 10 Май. Din колонеле ачестъ жърнал есте пълкълъ постръ четиторъ вине крноскут кътъ стървнцъ а псѣ Превенеравилъ постръ Конситоръ, ка съ довъдеаскъ ші пентръ преоциеа постръ порцини канониче амъсрат челор че саъ дат преоциеи де алте конфесии. Штим май департе, къ леѣа стататаръ, кареа са адсѣ дн 3 Априле 1848 дн Университатеа съсеаскъ пентръ дотареа преоциеи поastre дн фндл реѣи са днтрѣ де Маїестатеа Са дн анл трект ші тотъшѣ Университатеа съсеаскъ дн пълте днтреѣрѣи пѣ а пѣтѣ съ іа ла пертрактаре ачестъ обіектѣ атѣт де импортантѣ пентръ дѣвѣлѣѣіеа съвѣстїнеї преоциеи поastre ортодокс-ресеритене. Възндѣ ачеста дептатѣлъ Университѣї Др. Тіпкѣ се информѣ май апропе десре стареа лѣкрѣлѣ ші днш пропѣсъ, ка дн шедїнда дн 5/10, Май съ факѣ дн дїректїнеа ачеста къ атѣта май пѣлѣ о интерпелацине кѣтръ Университате, къ кѣтера де ашптатѣ къ университетате се ва дїсолва пе вѣлї тїпѣ ші обіектѣл ачеста ва рѣшѣеа еарѣшї непертрактатѣ спре чеа май таре дѣлѣ а преоциеи поastre. Фїндѣ днсъ Д. Др. Тіпкѣ токмаї атѣпѣ трїмїсѣ днтр'о комїсіне дн партеа Университѣї ші възндѣ, къ пѣ ва пѣтеа лѣа парте ла шедїнда амїнтїтѣ, дедѣ интерпелацинеа, че о продѣчет май ла вале, вѣлї дїнтре колеѣїї сѣї, ка съ о чїтеаскъ дн пѣтеле сѣл дн шедїнда Университѣї дн 5/17 Май, днсъ ачеста пѣ штим дн че днтреѣрѣи пѣ са фѣкѣтѣ.

— Д. Комеслокѣїтор фїндѣ инстрѣтѣ пе кале прїватѣ дн алта парте десре неодїхна че о сїмѣ крештїнїї де релїѣїнеа ортодокс-рѣсерїтѣнѣ дн прївїїнда ачестѣ квестїнїї, пѣ прѣѣтѣ днї индѣмнѣл сѣл пропѣїѣ, а хотѣрѣ пентръ шедїнда чеа май апропе пертрактареа ачестѣ обіектѣ, прѣкѣт ам амїнтїтѣ дн Нрѣл 36 ал ачестѣ жърнал.

Дн шедїнда де асѣїї се лѣв дѣрѣ обіектѣл ачеста ла десватере деслѣчїндѣ референтѣлъ Д. деп. алъ Сївїлѣ Радїхер стареа лѣкрѣлѣ днтр'шї модѣ десволѣ шї дн термїнї къ каре тотѣ ромѣлѣл а трѣвѣїт сѣ фїе пѣлѣлїтѣ, шї дѣлѣ о десватере фѣрвїнте май лѣлѣгѣ де о ѳрѣ са прїмїтѣ пропѣлереа референтѣлѣ къ о мїкѣ модїфикацине стїлїстїкѣ. Десватерїле ле днтрѣтѣшїм май ла вале. Пропѣлереа Д. референт а фост, къ дѣлѣ че леѣеа че са адсѣ де университетатеа съсеаскъ дн прївїїнда ачеста днкъ ла анл 1848 а кѣлѣтат акѣта санѣїїнеа Маїестатеї Саде 1-еа сѣ днтрѣтѣшаскъ прїн вї чїркѣлар тѣтѣрѣї Маїстрателѣрѣ шї ѳфїцілателѣрѣ шї сѣ се провоаче, ка аколо внде еа пѣ сар фї пѣс днкъ дн лѣкраре, а дѣкѣ внде пѣ сар фї датѣ порцини канониче пїчї дѣкѣм саъ пѣ де ажѣнс, еле сѣ се дѣе пѣмаї дѣкѣт дн пѣлѣнтѣрїле алодїале саъ сѣ ле кѣшїїне прїн кѣлѣлѣраре, внде пѣ сар аѣла де ачеле, сѣл сѣ се дѣе вн релѣтѣ дн ванї. Мѣрїтеа ачестѣ порцини канониче арѣ сѣ се днтрѣте дѣлѣ днтреѣрѣїле локале, сѣ фїе днсъ асѣ-фелїѣ, ка преотѣлѣ сѣ поатѣ трї амѣсратѣ демпїтатеї лѣї. Чїркѣларїл дн вон днтрѣтѣшї ла тїпѣл сѣл, ка преоциеа сѣл аїбе пайнтеа окїлор. 2о Фїндѣкъ Университатеа пѣ есте їрїсдїкѣїне есекѣтївѣ, еа сереквїре пе Д. Комеслокѣїтор, ка сѣ прїверїезе асѣпра ефѣктѣрїї ачестѣ лѣї шї сѣ о промѣвезе къ аѣкторїтатеа са. 3-а Сѣ се днкъносчїндѣзѣ ординарїтѣлѣ ортодоксѣ орїенталѣ десре челе хотѣрѣте днтрѣтѣшїндѣїсе чїркѣларїл емїс кѣтрѣ їрїсдїкѣїнеле съвординате Университатеї сѣсешї.

Апелѣм ла еперѣїа Д. Комеслокѣїтор, кѣрѣїа са днтрѣдїнатѣ прїверїгареа шї днпайтареа ачестѣ кѣсѣ шї каре дн шедїнда пѣлїкѣ а рекѣноскут шї а пропѣлїатѣ, къ пѣдїїнеа съсеаскъ арѣ сѣ делѣтѣре дела сїне орї че сѣспїїїнеа, къ пѣ арѣ дорї дн фапѣтѣ ажѣторареа шї дотареа преоциеи поastre. Сѣлѣтем де вѣлѣ крїдїцѣ, къ Домнѣл Комеслокѣїторѣ ва чере дела мѣлїчїнїї рапортѣ десре ефѣнтѣїреа ачестѣ лѣї дн тїпѣл дн тїпѣл прѣкѣтѣ са еспїрїматѣ дн шедїнда пѣлїкѣ къ вѣлѣ топ, че доведї дѣстѣл де адрїатѣ, кѣтѣ импортанѣ пѣне дѣлѣлѣ пе есекѣтареа ачестѣ лѣї. Сперѣлѣ дн фїне, къ маїстрателе шї ѳфїцілателе пѣїндѣсе дн конѣдѣдере къ дїрегѣторїеле вїсерїчешїї вор аѣла еспїдїентѣл чѣлѣ май вѣлѣ шї май потрївїтѣ, ка сѣ дн дѣстѣлѣзе шї сѣ пѣлѣїе одатѣ шї саракѣ поастрѣ преоцие, кареа прѣкѣтѣ зїсѣ вѣлѣ

